

„Protestantisme leeft in Ruhrgebied“

Martin Luther Forum Ruhr toont waarde kerk in debatten en expositie

Wim Hulsmann

GLADBECK – De boodschap van Luther verliest ook in Duitsland terrein. In Gladbeck is een tegenbeweging gaande. Daar zijn een succesvol Martin Lutherforum en een klein reformatiemuseum te vinden.

Het Duitse Gladbeck ligt op een uurtje rijden van Arnhem, aan de noordkant van het Ruhrgebied, niet ver van Oberhausen. In een buitenwijk staat de fraaie Markuskerk. Het veertig jaar oude gebouw is echter geen kerk meer. Het aantal kerkgangers liep begin deze eeuw erg terug, waarop besloten werd het behuizen te sluiten.

Sinds 1 augustus 2008 huist het Martin Luther Forum Ruhr er. „Ik ben blij dat het gebouw opnieuw een bestemming heeft gekregen die aansluit bij de oorspronkelijke functie“, zegt Andreas Willmes, woordvoerder van het forum.

Centraal thema van alle activiteiten in het forumgebouw is het benadrukken van de betekenis die het protestantisme voor het Ruhrgebied heeft gehad en heeft, legt Willmes uit.

Die betekenis is groot, maar dreigt weg te ebben. „Wij proberen dat levendig te houden. Er is wel aandacht voor religie in het algemeen – mensen duiken bijvoorbeeld in het boeddhisme, massa's mensen bezoeken bijeenkomsten van de dalai lama-, maar waarom verdiepen zij zich niet in hun eigen wortels? Het protestantisme kent een rijke geschiedenis in deze regio en er zijn nog steeds mensen die

dat geloof meedragen.“

Met debatten en lezingen probeert het Martin Luther Forum het belang van de protestantse kerk in het Ruhrgebied te onderstrepen. Deze maand ging het debat bijvoorbeeld over de zondagsrust en de openstelling van winkels. De organisatoren weten vooraanstaande sprekers naar Gladbeck te halen. „De vicepresident van het parlement, de voormalige leidster van de Evangelische Kerk in Duitsland, dr. Kässmann, en ministers zijn hier voor lezingen geweest.“ De voormalige kerkzaal zit dan vaak voor een groot deel vol. Willmes geeft toe dat het publiek een bovengemiddeld opleidingsniveau heeft.

De formule van het forum in Gladbeck is uniek, benadrukt Willmes. „Vanuit andere delen van Duitsland wordt ons initiatief met belangstelling gevolgd.“

Inmiddels heeft het forum een nieuwe poot: een laagdrempelige tentoonstelling over het protestantisme in de regio. Daarmee hoopt Willmes een breder publiek te kunnen aanspreken. „Er zijn ook al schoolklassen geweest.“

De expositie laat zien dat „het geloven zijn doorwerking heeft in de politiek, in de samenleving. Ook nu!“

De entree naar de tentoonstellingsruimten bestaat uit glazen deuren waarop een foto van de deuren van de slotkapel in

Wittenberg zijn afgebeeld. Na binnenkomst stuit de bezoeker eerst op een afschrikwekkend pestmasker. „Daarmee laten wij zien dat Luther echt in de nadagen van de middeleeuwen leefde. De dood was altijd aanwezig. Daarom is deze ruimte ruw en onbehouden vormgegeven.“ Uit een hostie stroomt bloed – „gewoon marmelade“ – en er worden aflaten aangeboden.

Na een ruimte met aandacht voor andere reformatoren toont de expositie het belang van de drukpers in relatie tot de Reformatie. „Luthers Bijbel heeft het Duits gevormd. Het was een tijd waarin mensen voor het eerst zelf uit de Bijbel konden gaan lezen“, vertelt Willmes, staand

naast een nagebouwde pers waarop kinderen het Lutherlied kunnen afdrucken. Tijdens de rondleiding leest de gids een stukje uit de Bijbel voor, „om te laten horen dat de Bijbel nog steeds aanspreekt“, zegt Willmes.

De tentoonstelling laat ook zien dat de Bijbel rondgaat over heel de wereld. „De grootste Bijbelrukkerij staat in China. We hebben hier ook een exemplaar van de Bijbels die gedrukt zijn ter gelegenheid van de Olympische Spelen in China. Die zijn nooit uitgedeeld. Verboden.“

Zo loopt de bezoeker langs meer thema's rond de Reformatie: kerkmuziek, diaconaat en de politiek. Behoudende lutherse gemeenten in de regio kennen nog steeds „Frauenhilfe“, vrouwenverenigingen die zich inzetten voor de naaste.

Ook het bedrijfsleven in het Ruhrgebied is gestempeld door protestanten, vertelt Willmes. Grote ondernemingen zoals Krupp stelden vroeger vooral evangelisch-luthers personeel aan.

De tentoonstelling eindigt met de kerk van nu. „De boodschap is vooral ook vrolijk en positief“, benadrukt Willmes, staand naast een foto van een stadionkerkdienst.

Boven de uitgang tikt een klok, die langzaam achteruit loopt. Ook in Gladbeck ziet men uit naar de grote herdenking van de Reformatie in 2017. Er is precies te zien hoe lang dat nog duurt. Alsof Luther dan terugkeert op aarde.

GLADBECK – „Het geloven heeft hier in het Ruhrgebied zijn doorwerking in de politiek, in de samenleving. Ook nu!“ zegt Andreas Willmes van het Martin Luther Forum Ruhr in het Duitse Gladbeck.

Foto RD

lutherforum-ruhr.de